

Det smertefulde farvel

En hverdag med spark, bid og ødelagt inventar fik Bettina Nørskov til at tage sit livs sværeste beslutning. Hendes 7-årige søn Andreas, verdens dejligste dreng, blev flyttet på botilbud. Nu 3 år efter fortæller hun om smerten ved at sige farvel og udfordringerne ved samarbejdet med de pædagoger, der er mere sammen med Andreas, end hun er.

”Jeg vil dø, mor”.

7-årige Andreas løber rundt i haven med en pind, som skal agere kniv og lader gang på gang træet ”skære” ind i sin krop, mens han råber sætningen ud i luften.

”Jeg vil dø”.

Hans mor reagerer ikke længere. Hun sidder fuldstændigt apatisk stirrende på ingenting, mens tomheden overtager hendes krop. En følelse af at være helt og aldeles ligeglad med alting, hendes mand, hendes datter, hendes søn. Intet betyder noget.

Kort efter sidder hun i en bil på vej mod sin søster. Og mens Bettina Nørskov sidder dér bag rattet, tager hun det, der på én gang bliver en af de værste og bedste beslutninger i sit liv – og uden tvivl den sværeste.

Hans mor reagerer ikke længere. Hun sidder fuldstændigt apatisk stirrende på ingenting, mens tomheden overtager hendes krop ...

En beslutning, der er modnet efter 7 år, hvor spark, bid, vilde udbrud, kvælertag og drabstrusler har været en del af hverdagen derhjemme.

Nu er grænsen nået for, hvad familien kan klare uden at briste.

Hun må fortælle sin søn, verdens dejligste dreng, at han ikke længere kan bo hos sin mor, far og lillesøster, men i stedet skal flytte på botilbud.

De låner ham bare ...

I dag er Andreas 10 år og bor på et botilbud tæt på Roskilde.

Han har fået at vide, at han har ADD. Fra han var 6 til 9 år lød diagnosen på infantil autisme, men uanfægtet diagnosen, så står det fast, at Andreas har helt særlige behov.

Han lever et godt liv på botilbuddet, men selv om han kun kommer hjem i weekenden, så er han stadig helt og aldeles mors og fars dreng.

”Det er min søn. De låner ham. Men det er altså min søn,” pointerer Bettina Nørskov.

Hun har indvilget i at fortælle historien om Andreas og give et indblik i, hvilke følelser der går igennem en forælder, når man må overlade sit barn i fremmede mennesker varetægt. Om livet med et ekstremt udadreagerende barn, om forbudte følelser og om udfordringerne ved at dele sit barn med pædagogisk personale.

”Hvis jeg kan være med til at skabe en bedre forståelse for forældre i den situation, så ville det gøre mig glad,” forklarer hun i

Af Jakob Christiansen,
kommunikationsmedarbejder,
Vidensteamets sekretariat

At sige farvel til sin søn og sende ham på botilbud var Bettina Nørskovs sværeste beslutning nogensinde.

Foto: Sxc.hu.

Andreas har stadig sit eget værelse, og familien satses på, at han engang i fremtiden kan flytte ind hos sine forældre igen.

Foto: Sxc.hu.

sit hjem, hvor billeder af Andreas og hans to yngre søstre pryder væggene.

Mistede vennerne

For 10 år siden, mens Andreas lå inde i maven, troede hun, at hun skulle få en helt normal tilværelse som mor til et lille glad barn.

Men allerede da Andreas var spæd, stod det klart, at livet som forælder ikke skulle blive så let.

Han havde svært ved at finde ro og græd hele tiden.

”Det var ikke normale babyskrig. Han startede helt oppe i det røde felt, og vi kunne slet ikke få ham til at falde til ro. De første mange måneder måtte vi gå rundt med ham på armen konstant. Han var utilfreds hele tiden,” husker Bettina Nørskov, der dog på det tidspunkt ikke havde mistanke om, at der skulle være noget galt med deres søn.

Han startede helt oppe i det røde felt, og vi kunne slet ikke få ham til at falde til ro ...

”Det var vores første barn, så vi troede jo bare, at han var normal. At livet som nybagte forældre bare var så hårdt.”

I vuggestuen fortsatte problemerne, men samtaler med pædagogerne og en børnepsykolog tilknyttet institutionen hjalp ikke det store. Andreas' vilde raserianfald og til tider meget voldelige adfærd blev gjort til et opdragelsesspørgsmål. Ingen overvejede tilsyneladende, at der kunne være noget andet galt med ham, og Bettina Nørskov og hendes mand Ole begyndte at føle sig som elendige forældre.

Ofte havde de vrede eller bekymrede forældre i røret, som kunne fortælle om, hvordan Andreas havde slået eller bidt deres børn. En dag smed han endda en stor sten i hovedet på en anden dreng, og det uundgåelige spørgsmål ramte igen og igen:

Hvorfor kunne de ikke få deres søn til at opføre sig normalt?

Det blev uoverskueligt at besøge venner eller have nogen på besøg – selv små ture kunne udvikle sig til enorme konflikter ...

Anfaldene blev så voldsomme, at Bettina og hendes mand begyndte at isolere sig socialt. Det blev uoverskueligt at besøge venner eller have nogen på besøg – selv små ture kunne udvikle sig til enorme konflikter.

”Vi har mistet mange venner på den måde. Vi oplevede gang på gang, at det gik helt galt, når vi tog nogen steder, så til sidst stoppede vi bare helt med det. For os handlede det bare om at overleve hverdagen,” fortæller Bettina Nørskov og opsummerer, hvordan hverdagen kunne se ud i det lille hjem.

”Jeg har flere gange hevet ham fuldstændigt vildt skrigende ud af SuperBest. Han har slået, skreget, råbt og bidt og kastet med alt. Han har hevet døren af og smidt alt ned fra reolerne.”

Lillesøster ændrede verden

Verden ændrede sig for alvor, da Andreas var tre et halvt år. Hans lillesøster Katrine kom til verden, og kort tid efter fik Bettina et helt andet syn på sin dreng.

For Katrine skreg ikke som en vild, og hun havde nemt ved at falde til ro. Da hun blev lidt ældre sparkede hun ikke eller slog, som sin storebror.

Det var først nu, at det for alvor gik op for Bettina og hendes mand, at der gemte sig noget helt andet end personlighed og dårlig opdragelse bag Andreas' raserianfald.

To år efter, at Andreas var blevet storebror, efter mange års forsøg på at få hjælp eller bare en forklaring, blev han nærmest ved en tilfældighed ved et rutinetjek hos lægen henvist til en børnepsykiater.

I så mange år havde vi troet, at det var os, der ikke kunne finde ud af opdrage vores søn. Nu var det pludseligt legalt at have det, som vi havde ...

Besøget ændrede med ét familien Nørskovs verden. Andreas fik diagnosen infantil autisme.

Deres lille barn havde et handicap.

”Det var en forfærdelig besked. Men på en eller anden måde også forløsende. I så mange år havde vi troet, at det var os, der ikke kunne finde ud af opdrage vores søn. Nu var det pludseligt legalt at have det, som vi havde,” forklarer Bettina Nørskov.

Grænseoverskridende handicapbus

Med ét gik Andreas fra at blive behandlet som alle andre børn til at få særbehandling.

Nu skulle han i en særlig børnehave for børn med handicap, og der blev brugt andre pædagogiske metoder på ham. Det hele virkede nærmest surrealistisk på Andreas'

mor, der havde meget svært ved at vænne sig til det nye liv.

”Jeg kan huske, da han første gang blev hentet af en handicapbus. Inde i den sad flere meget fysisk handicappede børn, der så lidt underlige ud. Det var simpelthen så grænseoverskridende at se Andreas gå ind i den bus. For uden på lignede han fuldstændigt en helt normal dreng. Det var som om, han ikke hørte til dér,” fortæller Bettina Nørskov.

Det hele virkede så uvirkeligt og et virvar af følelser fløj dagligt gennem hendes krop, og hun følte, at hun udstillede hele sit emotionelle kaos for mennesker, hun aldrig havde mødt før.

”Pludseligt havde vi både kontakt til pædagoger, psykologer og sagsbehandlere, og jeg blev hele tiden bedt om at fortælle, hvordan jeg havde det. Det havde jeg slet ikke lyst til at gøre til fremmede mennesker.”

De forbudte tanker

Dagene med Andreas var rutsjeture mellem himmel og helvede, og konflikterne sled kraftigt på familien og ikke mindst på Bettinas psyke.

På én gang følte hun en enorm kærlighed for ham og noget, man nærmest kunne kalde afsky ...

Det tappede hende for energi hver eneste gang, hun skulle beskytte sin datter mod Andreas' udfald eller håndtere endnu et vildt vredesudbrud.

På én gang følte hun en enorm kærlighed for ham og noget, man nærmest kunne kalde afsky.

Et ekstremt hårdt psykisk pres var tæt på at få Bettina Nørskov til at krakelere.

Foto: Sxc.hu.

Presset blev så voldsomt, at Bettina hjerne begyndte at generere forbudte tanker. Forestillinger om, hvordan presset kunne lettes.

”Jeg kan huske en dag, han lå i badekarret, at jeg tænkte: Hvis jeg nu lukker døren og lader være med at kigge til ham, så kan det være at ... at der vil ske noget,” husker hun.

I dag berører det hende stadig dybt at tale om de tabubelagte tanker, men hun har valgt at lægge dem frem for at give et billede af livet med Andreas.

’ Mens hun tænker tilbage, ville hun ønske, at hun tidligere havde fået kontakt til andre forældre i samme situation ...

Mens hun tænker tilbage, ville hun ønske, at hun tidligere havde fået kontakt til andre forældre i samme situation. At nogen i systemet havde hjulpet hende med at finde andre forældre i samme situation.

For det var en anden mor i samme situation, som hende selv, der har betydet mest for Bettina i hele processen.

Det var moderen til en af Andreas’ venner i specialbørnehaven, der plantede et frø i hendes hjerne, som langsomt voksede op i takt med, at hverdagen med Andreas blev mere og mere uudholdelig.

Du kan ikke bo hos mor og far

I starten virkede tanken fuldstændigt forrykt på Bettina og hendes mand.

At Andreas skulle flytte på botilbud ligesom sin ven – væk fra sine forældre. Aldrig i livet.

Hvordan kan man få sig selv til at sende sin søn væk?

En pædagog havde tidligt i forløbet bragt emnet på banen, og hun fik en ordentlig opsang fra en rasende Bettina Nørskov, der dengang syntes, at det var fuldstændigt uhørt at foreslå, at Andreas ikke skulle bo hos sin mor og far.

Vendingen kom den dag, da Andreas løb rundt og råbte, at han ville slå sig selv ihjel. Den dag flød bægeret over.

Beslutningen om, at Andreas skulle flytte var hård, men at fortælle beslutningen til ham var direkte hjerteknusende.

”Det var simpelthen så frygteligt at fortælle sin 7-årige søn, at han ikke længere kunne bo her hos sin mor og far. Jeg fik hjælp fra børnepsykiatrisk til at formulere det på den rette måde. Jeg havde skrevet det hele ned på en seddel, og jeg gik og øvede mig i at sige sætningerne i flere dage, før jeg gjorde det.”

’ Det var simpelthen så frygteligt at fortælle sin 7-årige søn, at han ikke længere kunne bo hos sin mor og far ...

Græd som aldrig før

Beskeden gav ikke den store reaktion fra Andreas, men det kom der til gengæld, da Bettina og hendes mand afleverede ham i hans nye andet hjem. Bettina Nørskov husker, det var en onsdag. At han skulle være der til fredag. Og at hun aldrig har grædt så meget som i de tre dage.

Kontakten til en anden mor har været ekstrem vigtig for Bettina Nørskov.

Foto: Sxc.hu.

Andreas græd også. I telefonen når han ringede og tryglede sin mor om at komme og hente ham.

Hver gang skulle Bettina Nørskov holde sig selv tilbage, for alle hendes instinkter skreg, at hun skulle tage bilen og køre af sted med det samme for at tage sin søn tilbage. Men hun holdt ud. Og Andreas holdt ud og blev tryk ved personalet.

Det samme gjorde Bettina Nørskov, der i forløbet inden havde været med til at udarbejde en lang liste til personalet over hendes og hendes mands erfaringer med Andreas. Hvad kan han lide, hvad kan han ikke lide? Hvad trigger ham, og hvad kan få ham til at slappe af?

I skal bare vide, at selv om Andreas kan være besværlig og aggressiv, så er han verdens dejligste dreng. Han er min dejlige søn. Det skal I vide ...

Som afslutning på samtalen havde Bettina Nørskov fået sagt de for hende allervigtigste ord til de mennesker, der nu skulle blive en kæmpe del af hendes søns liv:

”I skal bare vide, at selv om Andreas kan være besværlig og aggressiv, så er han verdens dejligste dreng. Han er min dejlige søn. Det skal I vide.”

Dårlig samvittighed over friheden

Efter den første hårde tid, hvor tårerne stod i kø for at komme ud, blev livet med Andreas på botilbud langsomt til hverdag. En hverdag, hvor der pludseligt var plads til et socialt liv, og hvor der var mulighed for at være spontane.

Et liv, som i den grad var tiltrængt i den lille familie.

”Vi tog på cykeltur til nogle venner på en helt almindelig hverdagsaften, og en dag blev vi inviteret til aftenmad hos nogle bekendte og hyggede os fantastisk. Det var helt nyt for os pludseligt at have den frihed,” forklarer Bettina Nørskov.

Men glæden over friheden gør ikke kun godt. Det kan også gøre forbandet ondt ...

Men glæden over friheden gør ikke kun godt. Den kan også gøre forbandet ondt. For det stak dybt i hjertet, når hjernen mindede om, hvorfor det pludseligt var muligt at være så social.

Andreas sad på et værelse væk hjemmefra, mens hans forældre gik og hyggede sig. Havde de fortjent at have det så sjovt?

Spørgsmålet nagede i lang tid Bettina og hendes mand.

”Vi følte hele tiden, at vi ikke havde lov til at have overskud og have det godt. Det var ekstremt hårdt hele tiden at have så modsatrettede følelser. I dag har jeg på en eller anden måde accepteret det. Det er okay at have modsatrettede følelser.”

Detaljer, der tæller

I dag har Bettina Nørskov ikke længere samme nagende dårlige samvittighed, for hun ved, at Andreas har det godt, hvor han er, og er omgivet af professionelle og omsorgsfulde mennesker.

Men hun understreger gang på gang, at det stadig helt og holdent er hendes søn, og det er der ingen, der kan lave om på.

Glæden over friheden kan gøre ondt, når man ved, hvordan man har fået den.

Foto: Sxc.hu.

Bettina Nørskov vil gerne give sine erfaringer videre, så både personale og pårørende i samme situation forhåbentligt kan lære af dem.

Foto: Privatfoto.

Derfor er der også en masse ting i forhold til Andreas' hverdag, som er svære at acceptere. For eksempel kæmpede hun en brav kamp for at få personalet til at bruge skyllemiddel, når de vaskede Andreas' tøj. Det gjorde de altid derhjemme, og han er ikke vant til, at tøjet er så stift.

Efter flere diskussioner endte det med, at Bettina Nørskov fik sin vilje, og nu bliver Andreas' tøj vasket for sig selv. Med skyllemiddel.

Det er mærkeligt, som små ubetydelige ting pludseligt får så stor betydning. Jeg kan slet ikke klare, hvis han går rundt i krøllet tøj ...

Selv om det umiddelbart virker som en lille ting, så var det en kæmpe lettelse for Bettina. For hende tæller detaljerne.

”Det er mærkeligt, som små ubetydelige ting pludseligt får så stor betydning. Jeg kan slet ikke klare, hvis han går rundt i krøllet tøj, eller hvis der ikke er ryddet ordentligt op på hans værelse. Når jeg besøger ham, bruger jeg ofte de første 45 minutter på at støvsuge, tørre hylder af, lægge tøj ordentligt sammen og den slags,” siger hun.

Pædagogiske regler frustrerer

Selv om forholdet til pædagogerne med Bettinas ord er glimrende, så opstår der uundgåeligt gnidninger ind i mellem. Typisk når rollerne som forældre og pædagoger kolliderer.

Eksempelvis fik Andreas derhjemme lov til at spille computerspil, der var beregnet til ældre børn. Da der hverken sker noget voldeligt eller foruroligende i spillet, og

Andreas var begejstret for spillet, så hans forældre ingen grund til at tage det fra ham. Men pædagogerne var uenige, og han fik forbud mod at spille spillet på botilbuddet, ligesom Bettina og hendes mand blev bedt om at fjerne spillet derhjemme.

Efter længere tids diskussion endte det med, at Bettina bøjede sig. Mest fordi, det er vigtigt for hende, at Andreas ikke bliver forvirret over forskellige retningslinjer i hjem og på botilbud.

Men det tager hårdt på en mor at måtte gå så meget på kompromis i et opdragelses-spørgsmål, hun og hendes mand normalt selv ville kunne afgøre.

”Det er meget frustrerende, fordi man føler sig magtesløs. Det er jo min søn, og mig der skal opdrage ham. Det er klart, at det er vigtigt for Andreas, at vi og personalet ikke stikker helt forskellige rammer ud, men hold op hvor er det svært at gå på kompromis i den slags situationer,” fortæller hun.

Nogen ting nægter hun dog at gå på kompromis med. For eksempel har hun fra start insisteret på, at personalet ikke må holde Andreas ...

Nogen ting nægter hun dog at gå på kompromis med. For eksempel har hun fra start insisteret på, at personalet ikke må holde Andreas. For han lider af klaustrofobi og kan fuldstændigt miste besindelsen, hvis han føler sig fastholdt.

Alligevel er det sket nogle gange, og det har gjort Bettina både rasende og ked af det. Men nu har personalet taget hendes kritik til sig og har ikke foretaget nogen fastholdelser siden.

Dialogen er altafgørende

Netop dialogen mellem pædagoger og forældre fremhæver Bettina som det vigtigste overhovedet i hendes verden. At man som forælder bliver taget alvorligt, selv om man rent ud sagt kan være møgirriterende.

For eksempel har det betydet meget for Bettina, at hun altid må ringe, hvis hun har spørgsmål, bekymringer eller problemer.

Som den dag, da Andreas tog kvælertag på sin søster, så hun fik røde mærker på halsen. I sådanne tilfælde er det guld værd at have en telefonisk livline.

Andreas vender hjem igen

Beslutningen om, at Andreas skulle flytte hjemmefra har Bettina og hendes mand ikke fortrudt. For selv om hverdagen uden deres søn er hård, er det endnu for udmarvende at skulle have ham hjemme.

Vi ved, at vi har gjort alt, hvad vi kunne for at holde ham hjemme. Men hvis vi havde fortsat, så havde ingen af os været hele mennesker nu ...

”Vi ved, at vi har gjort alt, hvad vi kunne for at holde ham hjemme. Men hvis vi havde fortsat, så havde ingen af os været hele mennesker nu. Hverken vi eller vores børn,” erkender Bettina Nørskov og fremhæver samtidigt den store udvikling, som Andreas har været igennem, siden han flyttede.

”Han kan overskue hverdagen bedre. Han kan håndtere krav og situationer meget bedre, og hans selvbillede har ændret sig.”

Hun ved, at hendes søn er det sted, der er bedst for ham og familien lige nu. Men det skal ikke altid være sådan. En dag vender Andreas hjem igen, er hun sikker på.

Vi vil meget gerne have ham hjem igen, og vi får ham hjem igen, det er jeg sikker på. Vi har allerede planlagt det ...

”Vi vil meget gerne have ham hjem igen, og vi får ham hjem igen, det er jeg sikker på. Vi har allerede planlagt det. Når pigerne flytter hjemmefra, så får han hele den ene afdeling af huset, og så kan han bo her lige så længe, han vil. Han siger også selv, at han vil komme hjem og passe os, når vi bliver gamle.”

Bettinas otte gode råd til forældre-samarbejde:

1. Lyt! Det allervigtigste er, at man som forælder oplever, at man bliver lyttet til.
2. Vis overbærenhed. Som forælder til et barn med handicap kan man godt komme til at stille urimelige krav til personalet, men husk på, at man er i dyb krise.
3. Vær opmærksom på detaljerne. Respekter, at forældre kan gå op i små ting, som er meget vigtige for dem.
4. Fortæl de gode historier. Ring også hjem til forældrene for at fortælle små positive ting. Det er fantastisk at få at vide, at man har et dejligt barn, når man så tit får negative historier.
5. Vis omsorg. Pas på det hele ikke bliver for professionelt. Det er vores børn, og de har brug for knus og kram.
6. Vær ærlig. Det giver tryghed at vide, at man får alt at vide. Både når personalet har lavet noget godt eller har begået fejl.
7. Brug forældrenes viden. Sug forældrenes viden om deres barns vaner og behov til sig og skriv det ned, så oplysningerne ikke går tabt, når der kommer vikarer.
8. Hjælp med forældrenetværk. Medvirk til at skabe kontakt mellem forældrene. Det giver utroligt meget at tale med andre i samme situation.